Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/namalovanazenara00rach

NAMALOVANÁ ŽENA

RACHILDE

NAMALOVANÁ ŽENA

MODERNÍ REVUE

V PRAZE MCMXXIV

OSOBY

LISIA,

nalíčená žena, třicetiletá.

PAVEL DE SARDRES,

důstojník, pětatřicetiletý.

JEVIŠTĚ

Ložnice za večera. Rozházené lože na levo. Na pravo lehátko, kde je natažen

PAVEL DE SARDRES,

kouře cigaretty. Uprostřed v pozadí sedí, jsouc lépe osvětlena než ostatek sceny, žena,

LISIA,

u kadeřního stolku. Je v županu, vlasy má po ramenou. Obrací k obecenstvu záda, zhlíží se v zrcadle, aby se česala nebo líčila. Když hovoří, netřeba jí se vyrušovati, poněvadž vidí svého přítele v zrcadelné ploše.

PAVEL DE SARDRES

Jak jen dráždíte, milé dítě, svou věčnou myšlenkou, abychom se lépe . . . *znali!* Víte, že je to téměř urážlivé pro mne? Jsem francouzský důstojník, vyznamenán válečným křížem a řádem čestné legie, — to vám tedy nepostačuje? Já jsem měl za to, po vítězství, že to může stačiti všem! *Směje se, zřejmě nuceně.*
Já jsem se . . . dobře oženil, poněvadž jsem byl vojákem. Mohl jsem klamati svou ženu, jak jsem chtěl, poněvadž jsem byl vojákem. Všecko

se mi musí zdařiti, poněvadž jsem vojákem, a domnívám se, slovo s to, že se mi líbíte,

váhavě

poněvadž jsem dosud vojákem. Slovem, všecko mi připadá dovoleným po vojenském pekle, dokonce i ráj s vámi.

Dýmá.

Rcete tedy, Lisie, táži se vás po podrobnostech, když jste mi byla prokázala, že jste krásná? Podivná komplikace, vyměniti si svá úřední akta! Proč u čerta se mučíte minulostí? Pro jakou budoucnost? Což nemůže přítomnost všeho naplniti? Láska, existuje-li, není-li *přítomností* především? A hle, téměř tři měsíce trvá *tato přítomnost!*

Směje se trpčeji, protahuje si paže. Byla byste již znavena? Opravdu, Lisie, kdož si nelibují incognita

v lásce, nejsou hodni, aby chápali něco ze slasti. Uvažte, že od té doby, co svět je . . . *světácký*, nenašlo se nic lepšího nežli objev škrabošky, aby se okořenila rozkoš! Škraboška! *Larva!* Všechen hořejšek obličeje, jeho ušlechtilost, zastřena; šířka čela, jas očí, celá myšlenková schrána přísně uzavřena, čelo a zrak chráněny před stydlavými ruměnci nebo nenávistnými záblesky, ale ústa svobodná líbati nebo kousati . . . bez vysvětlení.

Povstane.

Proč pokrčujete takhle rameny? Hleďte, Lisie! Kdo jsem? Jsem váš milenec. Pán velmi pěkný, velmi *comme il faut*, poměšťáčtělý důstojník, korektního zevnějšku, bez jakékoli skvrny po krvi nebo blátě. *Přistoupí k ní, váhaje poněkud.*

Ty si žádáš frasí po činech? Rozum-

ných slov po šílených posuncích?
Shrne vlasy ženiny do svých rukou, skloní se k nim a pohrává si jimi.
Jak jsou černé dnešní noci tvé kštice, jež mě zalévají spánkem zapomenutí takovou měrou, že mi zabraňují spáti . . . sníti.
Směje se.

LISIA

temným hlasem:
Spánek? Měl jste vůbec někdy čas žíti se mnou život poněkud intimní, poněkud normální? Dáti mi úplně jednu jedinou z vašich nocí až do rána?

PAVEL

ironicky:
Až do rána? Podivná přání této mi-

lenky? Spáti skutečně po vašem boku bylo by mi nemožné, milé dítě. Jak se stáváte ženuškou!

LISIA

Vy se tedy velice obáváte . . . aby vás někdo neslyšel *sníti?*

PAVEL

třesa se a rozhlížeje se jako podĕšen: Slyšeti mě sníti? Mluvíte v tuto chvíli jako moje žena! Ne, nepožadujte po mně vulgárnosti sdíleného spánku. Výměna dvou rozmarů je rozhodně lepší nežli výměna úředních aktů! . . . Hleďme, je pozdě, Lisie. Kde povečeříme dnes večer? Oblecte se, prosím. Až do půlnoci, hodiny zločinu nebo odpočinku, mohu sdíleti vaše zábavy a podrobuji

se vám úplně co do jejich volby. Vyhledejme hluku, světla, prudkých vzruchů. Po večeři pak? Divadlo? Koncert? *Dancing?* Jsem ochoten ke všem kompromisům, maje za cíl pověstné zapomenutí, hlavně zapomenutí vašich výčitek a podezření. Jakých podezření? . . .

Hněvný vznět.

Já jsem nezabil nikoho, leda vaše nepřátele, Lisie!

LISIA

pomalu:

Divadlo? Koncert? *Dancing?* A ovšem večeře ve vystřiženém úboru, za lhostejnosti mocných a pronikavých světel. Jsem jenom herečkou a nemám tedy práva býti jinde nežli na představení. Ach! . . . vaše žena, ta . . .

suše:
Prosil jsem vás, abyste tady nemluvila o ní.
Posměšně:
Nezatajil jsem vám přece, že jí nemiluji, ale zakazuji vám připomínati si jí. Miluji jediné možnost zapomenouti. A ona má mnohem méně vlivu na tuto možnost nežli vy. Chci býti za jistých hodin prost každé překážky, absolutně svoboden žíti v míru. Máme mír, jak se říká, po několik roků? Nuže? Což nemohu, protože jsem byl válečníkem, také já sjednati svého míru zcela sám pro sebe?
Vzruší se.
Lisie?! Rozejdeme se, je-li to nejlepší prostředek, abychom se nepotírali.

LISIA

třesoucím se hlasem:
Již! Budiž . . . když jsem tolik na závadu ve vašich zvycích. Ale proč jste se mne zmocnil? Proč jste přišel ke mně znenadání, *jako byste mne poznával?*

PAVEL

Urážíte se.
Směje se.
Jste jediná, aspoň na zemi, a kdybyste měla dvojnici, nepřeji si toho věděti. Žena, která se nám líbí na prvý pohled, je věru ženou, kterou poznáváme jako svoji, jako tu, která nás . . . obsedá. Nuže, Lisie, pryč s tím cukrováním probodené holubice! Mám před tím hrůzu. Učešte se opět.

LISIA

zvedne si vlasy, stáčí je, pak je nechá sklesnouti s unaveným posunkem.

PAVEL

Člověk by opravdu řekl, že zamýšlíte mne podrážditi dnes večer? Lisie!
Něžněji:
Lisie . . .

LISIA

Máte rád mé jméno?

PAVEL

Je to hezké jméno květiny, jakoby

ženský rod slova *lis*, lilium . . . a uvadne to jako všecko ostatní.

LISIA

Bylo by vám milejší druhé? Tohle je, žel, jen umělý květ, jméno plakátové. Jmenuji se ve skutečnosti *Agata*.

PAVEL

snaže se o úsměv:
Jméno drahého kamene, achatu, jméno tvrdší nebo krutější, když jste je hodila do mé zahrady. Lisie nebo Agato, mám se vzdáliti, odejíti od vás, jsa doposud osamocen v hloubi noci mnohem studenější, nežli je noc vašich vlasů?

LISIA

Vy nechcete povečeřeti zde, ve dvou, jediné se mnou? Moje služebná je výtečnou kuchařkou, pravou perlou, ačkoli nemá často příležitosti, aby se vyznamenala, chudák! já nemám nikdy hladu.

PAVEL

Ne.

LISIA

Vy si nechcete potom odpočinouti, pokusiti se usnouti . . . klidně jako děcko . . . jež bych ukolébávala?

PAVEL

Ne. Nejsem děcko, ani nevinná

bytost. Jsem muž, někdejší voják.
Chodí zuřivě pokojem semo tamo.
A pomyslím-li, že jsem počínal zapomínati! Ale mlčte přece! Ach! vychutnávati mlčení jedněch úst, toť píti vodu z jezera, obklopeného veškerým klidem přírody! Toť složiti konečně své břímě běd u zrcadla, které je svolné odrážeti vám utišený, ukojený obličej, zalitý radostí! Ach! ženy dívky-květiny, modly, nabarvené zlatě . . . nebo krvavě . . . co činiti, aby bylo lze žíti mimo vás?
Uchopí se za spánky.

LISIA

něžně:
Miláčku . . .

oddechuje těžce:
Mlč! . . . Pravila jsi . . . že moje žena? . . . Je to také dívka-květina, v jiné zahradě, toť vše, rostlina, jejíž kořeny lépe známe. Ale jak je daleko od země, po které můžeme šlapati, jak daleko od bláta, které můžeme skrývati pod čistým oblekem! Je plavá a hrdě prostná, po vzoru obilného stonku. Ve dvou letech mi darovala dva syny, rusý a červený máček, překypující zdravím, pak křehkého modráčka, jehož oči se chystají rozplynouti se v nebesa. Oslepne . . . protože jeho otec viděl strašné věci. Nebude žíti. A já, já prchám, odcházím.
Náhle, důvěrně:
Ty nevíš, proč prchám ze své domácnosti?

Tlumeněji:
To k vůli *psovi.* Ano, k vůli malému bílému fox-terrierovi. jenž jim všem třem lízá ruce a nohy a jenž vrčí nevysvětlitelně, jakmile se vrátím. Nemůže mne cítiti.
Zatínaje pěsti:
Měl bych jej zabíti, rozdrtiti omylem, zavíraje dveře. Neodvažuji se.
Uděšen:
Rci mi, Lisie, ty nemáš psa? Nebudeš ho nikdy míti? Přísahej mi to! Zvláštní věc . . . ten pes pochází bůh ví odkud. Sebrali jej na ulici, kde kňučel, následuje všecky ženy . . .

LISIA

horečně:
Budu tvou jedinou otrokyní . . . ale prosím, nerozdrť mi srdce, za-

vra dveře za sebou! Neodcházej ... ty, jehož láska není láskou, mocnější nežli smrt, žel!

PAVEL

zaujat:
To jsou frase, zcela plané vedle jistých muk. Nic, vidíš, není silnějšího nežli smrt. Smrt přemisťuje úplně situace a z bytosti, která existovala jenom v stavu kratochvíle, více či méně dovolené, více či méně zvrhlé, utvoří náhle a nenapravitelně modlu . . . nabarvenou krvavě a zlatě, takovou, jaké je snad třeba lidských obětí, strojenou ženu, přeměněnou mučedlnictvím, takovou, která neodpustí nikdy. Nejsem šílený, Lisie . . . ale obávám se, že zešílím.

LISIA

Můj ubohý, milý Pavle! Láska je rozhřešení, poslané mrtvými . . . tak nutno rozuměti, že je silnější než oni. Já jsem nikdy nemilovala nikoho kromě tebe.

PAVEL

surově:
Skrze kolik effigií?

LISIA

vzpřímíc se, rozepnouc paže a neobracejíc se, ale skloníc hlavu nazad, v zoufalém hnutí:
Skrze kolik smyslných ukřižování mi přinášíte svůj kříž, můj rytíři, můj důstojníku, můj kate? . . .

PAVEL

poklekna za ní a líbaje její roucho:
Ach! kdyby zpověď nepředstavovala nejhroznější návnady minulých náboženství, pověděl bych ti vše . . . pochopila bys? Nedovedeš předstírati, ty, komediantka, abys mě lépe svázala v osidle svých pocelův a . . . pomstila *tamté?* Tvrdíš, žes mě slyšela sníti? Co jsem křičel, co tedy stojí za námahu tvého milostného soucitu?

LISIA

živě:
Tohle, pane Pavle de Sardres, čeho jsem nikdy nezapomenula: „*Je mlčeti spoluvinou, i když člověk není vinen?*“ Pak jste dodal, bráně se proti neviditelnému nepříteli: „*Ne, nepro-*

mluvím, nemám již čeho říci.“ Ejhle vše, co jsem si zapamatovala z ubohé hodiny spánku, jediné hodiny oddanosti, kterou jste mi svěřil. Myslila jsem si, že jste tam dole byl přítomen děsným věcem, v té tajuplné můře, která nám ženám byla zakázána, a přivykla jsem pohrdě vašeho mlčení. Tu se láska vrhla na mne, co prchala před vámi. Já nejsem žena, jaká se bere za manželku a jaké muž je povinován úctou, toť nepochybné, ale řekněte mi, proč by mi bylo zakázáno vás uzdraviti . . . *když se jí podobám?*

PAVEL

stále na kolenou, hlavu skrývaje v dlaních, temným hlasem:
Jak to víš? Neobracej se. Nepohlí-

žej na mne. Zapovídám ti to. Jaks to uhodla? . . . že se jí podobáš?

LISIA

usmějíc se krátce a nervosně:
To není těžké. Zabýváte se jen mými vadami! Byla asi ošklivější nežli já; mám manii líčiti se na vycházky jako na divadlo a to vás baví. Opakoval jste mi dosti často, že mám vzhled mrtvé nebo nemocné, která zakrývá rozklad svých rysův umělůstkami egyptských královen. Jednoho dne, kdy jsem podtrhla svoje chřípí červenou hrudkou, měl jste mě mnohem více rád,
pomlčka
možná, že příliš.

vstana:
Skutečně, byl bych vás málem . . . uškrtil. Ach! Nebudeme nikdy věděti, pro jaké sadické hry byla vynalezena *líčidla*, tyhle absurdnosti mody tak staré jako země, a všeho, co mohou rozpoutati v tajných pudech mužových! Je dobrého tonu pohrdati tímto sprostým zesílením krásy na kurtisaním obličeji, ale služebnice lásky pokračují v tradici tak staré jako první slzy, které splynuly vinou pána, *samce . . . a jejichž stop nechtěl už znova spatřiti!* Všechny, vždy víc' a více nyní, po vichřici válečné, všechny, nevěstky, ženy velkého světa, herečky, dívky, které se emancipují za lovu na manžela, užívají a zneužívají líčidel. Je to děsné a líbezné, neboť dosud

připadají nám rty, nejvíce lehce natřené krvavě, nejlepšími.

Mlčení.

Prosím, Lisie, pojďme ven! Je třeba hluku a světel. A blbých posunků všeobecné radosti, chceme-li uklouznouti svým osobním strastem. Chci odejíti odtud.

LISIA

usedajíc, odevzdaně:

Nalíčím se tedy, abych se vám líbila. Bude to dlouhé, neboť ruce se mi třesou. Zatím mi vypravujte . . . co chcete.

Velmi něžně:

Pověz mi své hoře, jakkolivěk, mně, jež tě miluji, nemohouc se proti tomu ubrániti, miláčku, drahoušku . . .

Skloní se k zrcadlu na toilettním

stole a políbí odlesk obličeje svého milence.

PAVEL

vzdaluje se a zatíná pěsti, zápolí se svým pohnutím:

Je pravda zcela nahá méně ohyzdná nežli . . . nalíčená? Proč si působiti tolik zla pro sen, ošklivé snění, výčitku svědomí pro zločin, kterého člověk nespáchal? Je to osudnost, spadlá na moje ramena bez příčiny, krutý pocit, víš, jako pichnutí jedovatého hmyzu.

Mlčení.

Naslouchej mi, nedívajíc se na mne, Lisie.

Bylo to tam dole, v prvním čase, kdy všecko šlo tak rychle a tak špatně. Počínali jsme pozorovati, že největší granáty jsou na jejich straně.

Naše děla, mnohem menší, připadala pouhými vzteklými kočkami proti jejich mastodontům, přinášejícím opět na zeměkouli katastrofy předhistorických dob. A našich lidí ubývalo, rozplývali se jako stíny na slunci. Ach! jaké slunce, by to vše osvětlovalo, a jak uvádělo naše mozky do varu! Nepořádek mařil všecku kázeň, a kromě vzteku, totiž statečnosti, která nás přímila a nítila v nás horečku, nemyslilo se nežli na smrt, aby se již nic nevidělo. Měli jsme batterii ve vesnici na zeleném pahorku, kulatém jako kytice, rozkvétajícím v noci pochmurnými purpurovými korunkami. Přicházelo to k nám ze všech úhlů nebes, v prudkých poryvech, a byli jsme nuceni, vyčkávajíce rozkazů, tísniti se v kostele, sestupovati často do krypt, kde člověk

vypadal, jako by si již předem vybíral svůj příští hrob. Všichni obyvatelé se vystěhovali ponenáhlu, táhnouce svůj dobytek nebo jsouce jím taženi. Já sám jsem přivázal těžce nemocného starce na jeho nádhernou dojnici! Všichni obyvatelé . . . Ne. Zbývala ještě, setrvávajíc umíněně, jedna obyvatelka a její pes, droboučký fox-terrier, štěkavý, zuřivý a divoký, bujarost celého kraje! Žena, bývalá pařížská modistka, jak se říkalo, hezká brunetka s modrýma očima, velice elegantní, stále napudrovaná a našminkovaná, ráda se vesele bavila s vyššími důstojníky. Bydlila na konci vesnice, velmi daleko od kostela, v domě jako hračka, jakémsi zámečku pro zálety, pokrytém cymbuřími a velmi moderním, kde byla rozhledna, opatřená skleněným kry-

tem. Bylo to směšné a roztomilé, tak nevinné, naplněno takovým poklidem, tak dokonale za okruhem střelby, že . . . jsem tam někdy zašel jako ostatní. Člověk tam ztrávil slastnou hodinku, kde opojení šampaňským vystřídalo opojení zoufalstvím . . . a nadešlo, co musilo nadejíti! . . . Jedné noci za prudké střelby dělové zpozorovali světla, přebíhající pod skleněnou bání. Kdo že? Ne my, důstojníci, ale vojáci na stráži, obsluhovači kusů, pak se vrhl malý fox, všecek bílý, doprostřed louky, sleduje svoji paní, mávající velmi patrným slunečníkem. Statečná družka našich válečných radovánek se procházela věru příliš mnoho pro naši bezpečnost, ne-li pro svoji.

Kdysi ráno velitel batterie prohlásil ke mně, chroptě drsně, poněvadž

se dusil vzrušením: „Ta paní, můj milý, je vyzvědačkou. Máme teď všecky důkazy. Kdo by to byl mohl tušiti? Uhodl jste něco vy, *poslední co do data?*“ — „Ne, pane veliteli,“ odvětil jsem ohromen. „Je . . . velmi vlídná a má výtečné šampaňské; nevím nic více.“

Za vyšetřování všichni vojáci na posunutých stanovištích vyprávěli šílené věci, někteří snad ze žárlivosti, neboť neochutnali této zvěře, jejíž lov byl vyhražen. Když byla ve sklepě válečného soudu, stala se z přeroztomilé téměř útočnou. Bránila se jako lvice, které již ukázali rudé železo, předvídala dokonce svá obvinění. Nebylo času, aby se vše probralo důkladně, ale bylo více důkazů, nežli bylo třeba, aby se zastřelili dva zrádcové. Byla odsouzena. Tu, když se vynášel rozsudek, po-

hlédla na mne, jako byla postupně pohlédla na všecky ostatní, mé druhy. Já jsem byl *poslední co do data!* Pohlédla na mne . . . na mne, jenž jsem nemohl nic říci, ani pro ni, ani proti její osobě, ježto jsem neznal nic z jejího života; utkvěla na mých očích důrazně svýma očima, těžkýma kletbou, svýma očima bez slz, svýma pohrdlivýma očima, bolestně záhadnýma, naznačujíc: „Vzpomeň si. Což ty také se nepamatuješ?“

Zasypali ji střelami v zahradě . . . *ji, jež nás zasypávala pocely v našich náručích!* . . . A té noci bylo možno spáti klidně. Hned za denního rozbřesku jsme dostali rozkaz, abychom vyklidili ten kout, jehož nebylo lze již držeti.

Přísahám vám, Lisie, že jsem naprosto nespal za poklidu, který nám

vynesla smrt lidožroutčina. Ne, a skončiv svou přehlídku před odchodem, uháněl jsem tryskem do zahrádky u hezkého pohostinného domu, pokryteckého domu, krytého sklem jako dům nevinnosti a štěstí!

Věděl jsem, že jí nepohřbili, aby zpravili nepřítele, který zabere brzy místo, o způsobu, jakým trestáme takové tvory.

Ach! Onoho letního jitra, kdy včely a všechen vířící a oslňující hmyz bzučel kolem květin . . . byla tam, veliká květina, nucená skloniti se v železné vichřici, přivázaná ku pni akácie, v lahodném stínu jejího hustého listoví, a čím bledším tu připadalo její odhalené hrdlo, její svázané holé paže, tím černějšími se zdály její vlasy, splývající kolem ní, ztuhlé smrtelným potem nebo noční

rosou . . . Ach! té hrozné krásy její hlavy, nalíčené krví na lících výstřelem do ucha, kterým ji dorazili! Těch tváří, rudých bleskotnou rudostí pivoněk, a těch upřených očí, jejích zeleně skleněných očí, nehybných, se zamodralými víčky, polou sklopenými na ně, jako by jich kostrouní prst zubaté nebyl mohl zavříti, i pohmožděv jich. Ach! těch rtů, zahnědlých krvavou ssedlinou, vydávenou v posledním škytu, kterou tam, na bradě, ssála ohromná moucha, masařka, modrá, hodící se barvou k víčkům; hnusné zvíře, které má rádo rozklad a které, jak se mi zdá, onoho neblahého dne mě *štíplo*!

. . . Fox-terrier, zcela malounký, zcela drobounký, třesoucí se na útlých nožkách, její oblíbená hračka, se choulil do její sukně, kvíle jako za-

bloudilé děcko, neboť jeho ušetřili, aby ho nechali pojíti hlady u nohou jeho paní.
Nuže, to všecko bylo dobré, bylo to spravedlivé, bylo to nutno provésti, byla to logika války.
Mlčení.
Před čímž máme všichni v hloubi svého nitra, podle různých a stále týchž důvodů, přes strašidelnou fantastičnost vidin, hrůzu bez příkladu, která nás mate na rozumu nebo nás změní v šílence až do pátého kolena.

Co

PAVEL DE SARDRES

končí své vypravování,

LISIA

naslouchající mu pozorně, líčí se hořečnými gesty. Za posledních slov, když stanul za ní se skříženýma pažema, obrátí se a objeví se v plném světle, majíc obličej namalovaný podle pokynů, které jí právě dal její přítel. Má se podobati výstřednímu obrazu mrtvé, ale v krásném.

PAVEL

na ni hledí chvíli, zmámen, pak se zhroutí k jejím nohám, pláče a volaje:
Odpuštění!

LISIA

naklánějíc se horoucně k němu:
Pavle, miláčku můj, my ti odpou-

štíme, my ukřižované ženy, neboť my máme moc k tomu ve jménu lásky, a práva na lásku, silnější nežli smrt.

Kniha tato, již přeložil A. P., vyšla s původním leptem, třemi původními dřevoryty a v úpravě FRANTIŠKA KOBLIHY jako 74 svazek KNIHOVNY MODERNÍ REVUE nákladem vydavatelstva MODERNÍ REVUE v Praze I-203 a byla vytištěna v LIDOVÉ TISKÁRNĚ v Praze II-1033 na ruční papír v počtu 150 číslovaných výtisků, z nichž tento exemplář má číslo

SPECIAL 90-B
15765

GETTY CENTER LIBRARY